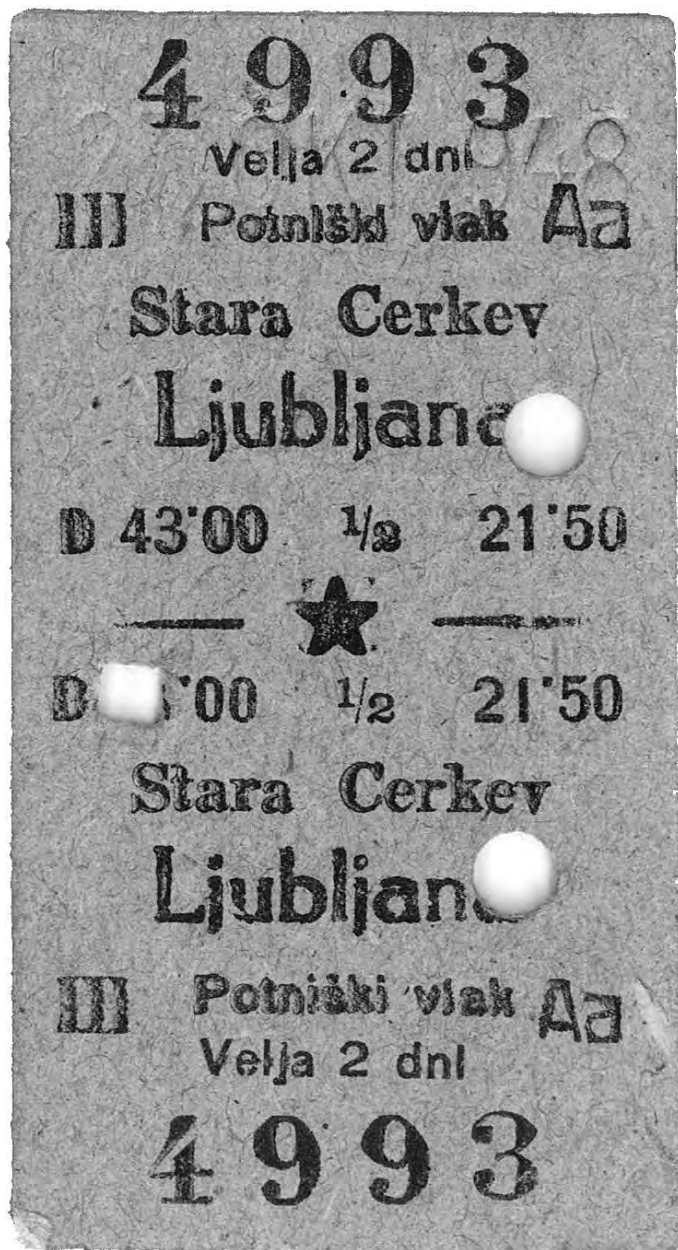


Kristjan Troha: Utrinki iz preteklosti: LJUBLJANSKI KOLODVOR

Razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana
Odprtje 5. 11. 2024



Vozovnica za vlak, 1948

(Vir: SI_ZAL_LJU/0341, t. e. 7, p. e. 72)

V čitalniški izložbi Zgodovinskega arhiva Ljubljana na Trdinovi ulici 4 v Ljubljani je na ogled razstava Utrinki iz preteklosti: Ljubljanski kolodvor. Avtor razstave je Kristjan Troha. Razstava je prva izmed številnih v seriji z naslovom Utrinki iz preteklosti, ki je namenjena temam, ki so in še vedno oblikujejo našo zgodovino, kolektivno zavest in spomin ter tvorijo mozaik življenja.

Razstava je nastala v luči projekta Nadgradnja železniškega območja ljubljanskih postaj iz leta 2022, v kateri sodelujejo Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo, Ministrstvo za infrastrukturo RS in Slovenske železnice. Projekt nadgradnje bo potekal v več sklopih, pri čemer v prvem zajema razširitev konstrukcije obstoječega nadvoza nad Dunajsko cesto. Začetek del sega v december 2023.

Železniška postaja Ljubljana je bila kot del Južne železnice Dunaj-Trst zgrajena leta 1849. Začetki Južne železnice segajo v leto 1828, ko je Franz Riepl razvil načrte za železniško omrežje po celotnem avstrijskem cesarstvu. To je bil tudi čas modernizacije, poleg tega je vse večje povpraševanje po različnem blagu in večji proizvodnji zahtevalo tudi nove transportne poti, saj stare rimske ceste niso bile zadostne. Proga Južne železnice je bila speljana od Dunaja proti Gradcu čez Semmering, nato je zavila proti Mariboru in Celju. Od Celja do Ljubljane je bila proga speljana mimo Zidanega Mosta in Litije, saj so bile v okolici Hrastnika, Trbovelj in Zagorja odkrite velike zaloge premoga, ki jih zaradi slabih prometnih povezav ni bilo možno dobro izkoriščati. Prvi vlak je na Ljubljanski kolodvor zapeljal 18. avgusta 1849, čeprav je bila uradna otvoritev proge šele en mesec kasneje. Ljubljanski kolodvor je bil skozi zgodovino večkrat rekonstruiran (med leti 1901 in 1915), kasneje še zaradi vzpostavitve mestnega tramvaja, trolejbusa in avtobusne postaje.

Na razstavi so predstavljeni utrinki iz zgodovine gradnje železniške proge in Ljubljanskega kolodvora ter preobrazbe Ljubljane in vpliv železnice na prebivalce mesta od 19. stoletja vse do danes. Na osmih panojih je predstavljeno bogato fotografsko arhivsko gradivo, ki ga hranimo v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, vključeni so tudi načrti, članki, železniške karte in knjižno

gradivo. Ljubljanski kolodvor je bil zgrajen ob severnem robu starega mestnega jedra. Na četrtem panoju je zato predstavljeno fotografsko gradivo nekaterih pomembnejših objektov, ki stojijo ob Kolodvoru – železniška stavba, avtobusna postaja, hotel Miklič, še prej hotel Metropol (po drugi svetovni vojni Dom armade, po osamosvojitvi Slovenije so se v njem naselili razni uradi in v pritličju lokali). Predstavljene so tudi nekatere problematike, ki so se pojavile z izgradnjo železnice po letu 1850, npr. prekinitev drevoredne povezave med parkom Tivoli in mestom, ki so jo kasneje rešili z izgradnjo enega izmed treh podhodov v 70. letih 20. stoletja. Na zadnjem, osmem panoju so predstavljene tudi sodobne fotografije, ki obeležujejo dela na nadvozu čez Dunajsko cesto.

Lučka Savinek

Litostroj: Nekdanji industrijski velikan

Razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana in Mestne knjižnice Ljubljana
Ljubljana, Krakovski nasip, 19. 9. 2024–21. 10. 2024

Razstava Litostroj: Nekdanji industrijski velikan je bila na ogled postavljena med 19. septembrom in 21. oktobrom 2024 v galeriji na prostem na Krakovskem nasipu v Ljubljani. Nastala je v sodelovanju Zgodovinskega arhiva Ljubljana in Slovenske knjižnice – Centra za domoznanstvo Mestne knjižnice Ljubljana. Ob pripravi razstave sta tako združili moči kulturni ustanovi s skupnimi koreninami v nekdanjem arhivu ljubljanskega mestnega magistrata, pri čemer sta se povezali tudi z drugimi ustanovami, ki hranijo gradivo, povezano z bogato dediščino nekdanjega industrijsko-poslovnega sistema Litostroj (foto-



Razstava Litostroj: Nekdanji industrijski velikan v galeriji na prostem na Krakovskem nasipu v Ljubljani
(Foto: Tina Arh, ZAL)